

Honning er et naturprodukt framskaffet av kulturarbeidere!

Avlsmål

Vi arbeider for å avle bier som samler mye honning, er svermetrege, er tavlefaste og lite aggressive. I tillegg avler vi bier som er mer resistente mot varroamidd, kalkyngel og nosema.

Avlsarbeidet i Norge består av et nasjonalt avlsprogram som drives i tråd med Norges Birøkterlags avlsplan fra 2014 med senere revideringer. Brune bier og krainerbier avles og testes annet hvert år.

Det testes årlig 360 dronninger fra ca. 30 avlsdronninger som også bidrar med droner på parestasjonene. Dronningene blir testet hos lokale testverter som i testbigården har 15 bifolk med avkom etter forskjellige avlsdronninger. Dronningene føres inn i likeverdige avleggere for å testes påfølgende sesong.

Aggressivitet, tavlefasthet og svermtrang bedømmes av testverteene etter en 4 delt skala og honningutbyttet veies.

Varroaresistensen beregnes ut i fra varroamiddens oppformering i bifolket gjennom sesongen. Avlsverdiene blir beregnet i Berlin ved hjelp av en BLUP modell og resultatene er tilgjengelige i en søkbar database.

Ellers er avlsarbeidet desentralisert ved at det i fylkeslagene er faglige utvalg for biavl som skal stimulere avlsarbeidet lokalt. Faglig utvalg kan kjøpe dronninger fra Norges Birøkterlags avlsarbeid som skal være tilgjengelig til bruk for birøkterne i fylket.

Avlsarbeidet finansieres for en stor del over jordbruksavtalen.

Biraser

Den brune nordiske birasen (*Apis mellifera mellifera*) har sitt utspring i Sør-Frankrike, og bredte seg etter istiden naturlig nordover til Norden. Biene er mørke. Vårutviklingen er ikke spesielt rask, men bistyrken holder seg godt utover seinsommeren. Svermelysten varierer som følge av forskjellige driftsformer, men er liten i Norges Birøkterlags avlspopulasjon. Den brune bia er urolig på tavlene, men ikke nødvendigvis stikkelysten. Den overvintrer godt og har sin styrke under jamt sparsomt trekk og under lyngtrekket.

Krainerrasen (*Apis mellifera carnica*) har sitt utspring på Balkan og kjennetegnes ved grå, slanke bier med lang tungelengde og rask vårutvikling. Bistyrken når sitt maksimum tidlig på sommeren i en eksplosjonsartet utvikling som er styrt av pollentrekket. Krainerbiene overvintrer ofte bifattige. Rasen er i utgangspunktet kjent for å være svermelysten, men denne egenskapen er sterkt forbedret i Norges Birøkterlags avlsmateriale. Krainerbiene er rolig på tavlene og har godt gemytt.

Buckfastbia er en krysningsbie med basis i engelske brune bier og italienske bier, men hvor det er kryssset inn mange andre raser. Buckfastbia kan derfor ikke betegnes som egen rase.

Avlsarbeidet er langsiktig, og det kreves som regel store ressurser for å oppnå varige resultater. Prinsippet er å ta vare på de egenskaper som er ønsket, og å sørge for at de bier som ikke viser ønskede egenskaper ikke oppformerer.

Avlsarbeid i den enkelte bigård

Hobbybirøkteren

Drives birøkten i liten målestokk, som en hobby med honningforsyning til familie og venner, kan et enkelt avlsarbeid anbefales.

Dronningene merkes med en fargelakk på brystskjoldet, og alderen noteres.

Honningutbytte, aggressivitet og svermetrang noteres. Det kontrolleres at dronninga er intakt.

Fra de bifolk som kommer best ut med resultat fra gemytt og honning, lager vi neste sesong en yngelavlegger, ved å flytte opp yngeltavler over dronninggitteret. Gjerne i den 2. skattekassen om bistyrken tillater det.

Etter ti dager kontrollerer vi for dronningceller. Dersom det er flere velutviklede dronningceller kan disse fordeles på flere skattekasser, om ønskelig.

Skattekasser med dronningceller beholder plassen på kubene dersom det ikke er honningtrekk. Dersom det er godt honningtrekk kan skattekassa settes som yngelrom direkte på bunnbrettet på de plasser der vi har kuber som skal skifte dronning. Det gamle yngelrommet med den mindreverdige dronninga settes da til side, inntil vi etter 14 - 21 dager erfarer at den nye dronninga er i eggproduksjon. Investeres det i et snelgrovebrett vil dronningansettelsen bli sikrere, og metoden kan brukes som svermhindrende metode. Vi anbefaler Norges Birøkterlags kurs i Dronningavl, dronningfornyelse og avleggerproduksjon.

Kjøp av avlsmateriale

Dersom en ikke er fornøyd med sine egne bier, kan kjøp av dronningceller, eller jomfrudronninger være en billig løsning for å forbedre dronningene i bigården.

Dronningavl i større stil

For den større honning-produsent, eller den ivrige birøkter, er avlsarbeid en hyggelig stimulans. Avlsarbeid har alltid et utgangspunkt. Alder og utbytte for de dronninger en har i bigården er en forutsetning for forbedringer. Noter!

Skal en starte et avlsarbeid skal en alltid starte med larver med kjent opphav. Avlsdronningene som disponeres av fylkenes faglige utvalg står tilgjengelig for birøktere som ønsker å larve om fra disse.

Dronninglarvene må få optimal ernæring ved at dronningcellene bygges ut i en bisterk cellebygger med gode trekkforhold eller kontinuerlig føring. Alternativt i et svermelystent bifolk.

Dronningcellene må ha ro fra forsegling til døgnet før dronningene kryper. Enten i bikube eller i rugemaskin. Dronningene kan krype direkte i avleggere og skaksvermer der de kan gå for paring. Dronninger som skal pares i parekassett kan alternativt klekke i rugemaskin.

Bruksdronninger kan pares i bigården. Dersom det er raseblanding i området, må dronninger som kan bli aktuelle for videre avl pares på parestasjon.

Merk dronningene og registrer aggressivitet og svermetrang sammen med honningutbytte, slik at du kan velge riktig avlsdronning for å føre bigården videre, gjennom avlen i neste generasjon.

Krav til en god dronning

- gode arveanlegg
- velernært som yngel og velbåret
- godt paret med mange gode droner
- dronninga får ikke bli for gammel